

Panun näkinoita

Erään kirjastojuhlan johdosta.

Äsken haastateltavanamme olleelta Oulun piirin kirjastontarkastajalta, maisteri Mirja Räsäselältä kuulin, että huomenna vieläään Suomussalmen pitäjässä melko harvinaista juhlaa: Suomussalmen kantakirjaston 100-vuotisjuhlaa. Itse kirjaston perustamisesta tulee tosin vasta ensi vuonna 100 vuotta kuluneeksi, mutta ilmeisesti suomussalmelaisten tiedossa on, että jonkinlainen periaatteellinen päätös asiasta on tehty jo vuotta aikaisemmin. Näin kertoo historiatieto:

"Suomussalmen eli Kiannon pitäjässä perustettiin k.v. 1850. Perustaja: maisteri F. Thauvon lahjoittamalla 25 nidosta. Sittemmin on kirjastoa lisätty vuokra-rahoilla kirjosta. Oulun Huoneen hallitusseura on lahjoittanut muutamia kirjoja. Kirjakauppias Oulussa K. E. Barck on lahjoittanut v. 1856 30 nidosta, enimmäkseen hengellisiä, joita enin halutaan. V. 1861 mainitaan kirjastoa sängen vähäksi."

Niin vähissä se ei liene kuitenkaan ollut, etteikö siitä vuonna 1879, jolloin k.o. tieto-opus ilmestyi, jotain olisi ollut jäljellä, koska sen lakkaamisesta ei mitään mainittu. Suomussalmelai-

silla on siis täysi juhinnan aihe.

Mitä kirjaston vaalimiseen siellä tuolloin tulee olisin totisesti ollut utelias tieämään etköhän seurakunnarjuuri edellisenä vuonna (1878) virkaansa astunut uusi kirkkoherra A. B. Calamniuskin mahtanut sahtautur myönteisesti kirjastoajatukseseen, koska hän Pulkkilan kappalaisena ollessaan oli ollut kirjaston hoitajana ja ilmeisesti ollut eräs perusajajajeni. Sama lähdekirja kertoo nimittäin ästä asiasta, että 1874 silloisen Pulkkilan kappalaisen, pastori Calamniuksen nuorempi veli, nähtävästi tällöin vielä Helsingissä vaikuttanut, muuttolapäskäynnillä Pulkkilassa ollut tunnettu kirjatohtori, lehtimies ja Pohjalaisen ylioppilaskunnan kuraattori J. W. Calamnius sekä eräät "herrashenkilöt" toimeenpanivat arpajaiset, joista saadut 300 mk sijoitettiin kirjastoihin. Näin syntyi omiaan kirjasto Pulkkilalla, joka aikaisemmin oli ollut lainaussuhteessa Piippolaan. Tietäväksi jatkuvasti samalla pohjalla toimiva Pulkkilan kirjasto syntyi siis samana vuonna kuin Pulkkilan kuulu poika, ABC:n nuori poika Ilmari, joka nyt äsken Iki-Kiantona vietti 75-vuotisjuhlaansa. Juhla-

vuosi siis Pulkkilan kirjastolle tämä v. 1949!

Pulkkilan kirjaston johtokuntaan valittiin tuolloin meidänherra E. W. Strömberg esimiehenä, maakauppias, N. Watanen ja talolliset J. Haupää (Haanpää) ja H. Isojunno sekä kappalainen A. B. Calamnius, joka toimi kirjaston hoitajana palkkiotta. Johtokunta laati säännöt ja lainaus oli maksullonta.

Nämä pari pientä muisteilmaa Suomussalmen juhla lähtökohtana siksi, että meidän maaseutukirjastojemme johtokuntien ja vastuunalaisen hoitajien olisi syytä kiinnittää huomiota pitäjän kirjastotoiminnan mahdollisesti hyvinkin vanhoihin perinteisiin, joiden juhlallinen samalla tarjoaisi kiittollisen lähtökohdan teennäin tähäävälle toiminnalle sielläkin, missä kirjasto tällä heikkellä uukkuu hurskaan unta jossain luotossa. Aivan yllättävän vanhoja tuntuvat yleensäkin olevan meidän pohjois-suomalaisen pitäjämme kirjastoperintee. Kuulun viipurilaisen kirjastojohtajien "keksijän" Juhana Pynnisen aloite sai varsin suopean vastaanoton Pohjanmaalla ja kirjastoja syntyi jo monin pitäjiin viime vuosisadan puolivälintaitteen kahta puolta osaksi pitäjäläisten — joidenkin valitsemien talollisten tai sitten "herrashenkilöiden" —, mutta pääasiassa pohjalaisien ylioppilaiden aloitteesta.

Ei kai polvi saa pojasta pahentua! Tieto on valtaa!

Panun,